

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací **rozhodl** v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Krenka, Ph.D., a soudců JUDr. Moniky Vackové a JUDr. PhDr. Filipa Havrdy v právní věci

žalobce: **Mgr. Alexander Nett**, IČ: 71346538
sídlem Ječná 550/1, 120 00 Praha 2,
insolvenční správce dlužníka SMART BUILD INVEST s.r.o., IČ: 24841536
sídlem Pražská 810/16, 102 00 Praha 10 – Hostivař
zastoupený advokátem Mgr. Jiřím Slováčkem, Ph.D.
sídlem Vodičkova 704/36, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Patrik Vraspír, MBA**, narozený dne 2. 10. 1975
bytem Koudelov 43, 286 01 Vrды
zastoupený advokátem Mgr. Markem Plajnerem
sídlem Lazarská 11/6, 120 00 Praha 2

o zaplacení částky 11 479 590 Kč, o **odvolání žalobce** proti rozsudku Krajského soudu v Praze
č. j. 76 Cm 184/2019 – 593 ze dne 13. června 2023

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se v části napadeného výroku I, kterou bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobci v obecné lhůtě částku 8 947 590 Kč a ve výroku III, potvrzuje.

- II. V části napadeného výroku I, kterou bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobci v obecné lhůtě částku 860 000 Kč, se rozsudek soudu prvního stupně mění tak, že se žaloba v uvedeném rozsahu zamítá.
- III. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci (na účet jeho zástupce), na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů částku 1 638 873 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Krajský soud v Praze rozsudkem z 13. 6. 2023 zčásti vyhověl podané žalobě z 23. 4. 2019 a žalovanému uložil zaplatit žalobci v obecné lhůtě částku 11 479 590 Kč (výroky I a III). Pokud se žalobce domáhal po žalovaném zaplacení částky 680 410 Kč, v uvedeném rozsahu podanou žalobu jako nedůvodnou zamítl (výroky II a IV). O nákladech řízení rozhodl tak, že žalovanému uložil zaplatit žalobci (v obecné lhůtě na účet zástupce), na jejich náhradu částku 1 888 065,50 Kč (výrok V).
2. Zamítavé výroky II a IV rozsudku nebyly dotčeny podaným odvoláním a nabyly proto samostatně právní moci (§ 206 odst. 2 o. s. ř.).
3. V odůvodnění rozsudku vycházel soud prvního stupně z podané žaloby, dle které byl usnesením Městského soudu v Praze, č. j. MSPH 95 INS 20859/2017-A-20 z 27. 2. 2018 zjištěn úpadek dlužníka (SMART BUILD INVEST s.r.o., IČ: 24841536) a usnesením Městského soudu v Praze, č. j. MSPH 95 INS 20859/2017-B-2 z 22. 5. 2018 byl pak prohlášen konkurs na jeho majetek. Žalovaný byl v době od 4. 5. 2011 do 20. 6. 2016 jediným jednatelem a v době od 29. 8. 2013 do 26. 2. 2016 též jediným společníkem dlužníka. Jako odpovědná osoba ve funkci jednatele (§ 159 odst. 1 o. z. a ust. § 51 – 53 z. o. k.) způsobil svým jednáním v rozporu s péčí řádného hospodáře žalobci škodu v celkové výši 12 160 000 Kč tím, že v době od 9/2015 do 9/2016 postupně vybral z účtu dlužníka vedeného u ČSOB, a.s. pod č. 245333559/0300 částku v uvedené výši, přičemž žalobce nemá k dispozici žádné doklady o oprávněnosti činěných výběrů a užití vybrané hotovosti k zajištění podnikatelské činnosti dlužníka. Účetnictví dlužníka přitom nebylo insolvenčnímu správci předáno, stávající statutární orgán a společník dlužníka není kontaktní. Na učiněnou výzvu žalobce z 20. 9. 2018 k vysvětlení účelu činěných výběrů přitom žalovaný nijak nereagoval.
4. K náhradě škody či vydání bezdůvodného obohacení ve výši celkem 12 160 000 Kč byl žalovaný marně vyzván přípisem žalobce z 25. 9. 2018 (§ 142a odst. 1 o. s. ř.).
5. Žalovaný soudu navrhl, aby podanou žalobu jako nedůvodnou v celém rozsahu zamítl. Nepopřel skutečnost, že v době od 4. 5. 2011 do 20. 6. 2016 působil jako jednatel žalobce. Jeho společníkem však přestal být již 26. 2. 2016, kdy došlo k převodu obchodního podílu na společnost SMART BUILD SPRÁVNÍ s.r.o., IČ: 28118278. S ohledem na ust. § 157 z. o. k. počíná běh tříleté promlčecí doby (§ 619 o. z.) od uvedeného dne. Vzhledem k podání žaloby dne 23. 4. 2019, namítá promlčení pro období 9/2015 – 23. 4. 2016, zahrnující učiněné hotovostní výběry v celkové částce 8 670 000 Kč. Uplatněná odpovědnost dle ust. § 159 odst. 1 o. z. nezahrnuje ani období po 20. 6. 2016 do 9/2016 (reprezentované výběry ve výši 1 724 000 Kč), kdy již funkci jednatele žalobce nevykonával. Rozhodně se však ohrazuje proti argumentu, že by jako jednatel při výkonu obchodního vedení jednal ke škodě žalobce v rozporu s péčí řádného hospodáře. Vysvětluje, že v období let 2015 – 2016 měl žalobce podepsané zakázky v objemu cca 66 700 000 Kč. Realizoval zejména následující akce: 1) Rekonstrukce školky Dobřichovice v objemu cca 4 200 000 Kč, 2) Obytný dům Radlická v objemu cca 7 200 000 Kč, 3) Výstavba skladovací haly a rekonstrukce stávající haly Mýto u Rokycan v objemu cca 21 000 000 Kč, 4) Památník Praha 8 v objemu cca 9 000 000 Kč, 5) Regenerace obecní zahrady Troja v objemu cca 300 000 Kč, 6) Saunový svět – Centrum Černý Most v objemu cca 16 000 000 Kč a 7) Fasáda Zelené město Praha – Jarov v objemu cca 9 000 000 Kč. Hotovost vybraná z účtu uvedeného účtu byla

žalovaným použita vždy v zájmu žalobce, a to pouze k nákupu materiálu a k úhradě závazků ve vztahu k jednotlivým kooperantům při realizaci uvedených zakázek. Typické bylo zejména hotovostní vyplácení zahraničních stavebních dělníků. Bylo tak vždy činěno proti podpisu příjmových dokladů jejich předáky. V rámci činěné obrany žalovaný konečně uvádí, že v období od 6/2015 do 6/2016 vložil na uvedený účet žalobce postupně v hotovosti částku 860 000 Kč.

6. Soud prvního stupně po provedeném – poměrně rozsáhlém - dokazování (důkazními prostředky dle ust. § 126 o. s. ř., § 127 o. s. ř., § 129 o. s. ř. i dle ust. § 131 o. s. ř.) část žalobou vylíčeného skutku, záležející ve výběru hotovosti žalovaným z účtu žalobce v době od 9/2015 do 20. 6. 2016 posoudil dle ust. § 159 odst. 1 o. z. a dle ust. § 51 – 53 z. o. k. Připomněl v této souvislosti zákonné odpovědnostní předpoklady, které tvoří: a) vznik škody, b) jednání v rozporu s péčí řádného hospodáře, c) příčinná souvislost mezi porušením uvedené povinnosti a vznikem škody. Procesně odpovědný za tvrzení a prokázání odpovědnostních předpokladů ad a) a ad c) je v řízení žalobce. Skutečnost, že bylo jednáno s péčí řádného hospodáře (tedy neexistenci odpovědnostního předpokladu ad b), prokazuje v řízení naopak žalovaný. Výběr hotovosti z účtu žalobce v období od 21. 6. 2016 do 15. 7. 2016 (tedy po zániku funkce jednatele žalobce) pak posoudil jako bezdůvodné obohacení dle ust. § 2991 a násl. o. z. Předně se zabýval námitkou promlčení vznesenou žalovaným, kterou shledal nedůvodnou ve vztahu k celému předmětu řízení. Právo na náhradu škodu i na vydání bezdůvodného obohacení uplatněné podanou žalobou (§ 619 o. z., § 620 o. z. a § 621 o. z.), za promlčené v tříleté subjektivní promlčecí lhůtě považovat nelze. S odkazem na závěry soudní praxe (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 3688/2011 z 29. 8. 2013 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 3212/2013 z 26. 5. 2015) nepočal běh subjektivní promlčecí lhůty v posuzovaném případě před prohlášením konkurzu na majetek dlužníka. O podání společnické žaloby (§ 157 z. o. k.) společníkem žalobce SMART BUILD SPRÁVNÍ s.r.o. nelze uvažovat nejméně do 1. 7. 2016, kdy byl žalovaný zároveň v uvedené společnosti jejím jediným jednatelem. Objektivně nezpůsobilí pro podání žaloby byli i jednatelé žalobce s výkonem funkce po 20. 6. 2016 (Bohumil Volf a posléze Jiří Flek). Z provedeného dokazování je zřejmé, že neměli přístup k účetnictví žalobce a jeho obchodní vedení fakticky nevykonávali. Žalobu podanou soudu dne 23. 4. 2019 je tedy třeba považovat za včasnou. Pokud jde o základ žalobou uplatněného nároku, provedenými důkazy dle ust. § 129 o. s. ř. (výpisy z bankovního účtu žalobce č. 245333559/0300, vedeného u ČSOB, a.s.) vzal soud prvního stupně předně za prokázané, že žalovaný z něj v hotovosti vybral (z bankomatu platební kartou či na pobočce banky) v období 9/2015 – 20. 6. 2016 částku 10 436 000 Kč, v období od 21. 6. 2016 do 15. 7. 2016 pak částku 1 724 000 Kč. Z hlediska naplnění odpovědnostních předpokladů žalovaného za škodu (či v případě částky 1 724 000 Kč za bezdůvodné obohacení), je pro posouzení učiněného jednání žalovaného v souladu s péčí řádného hospodáře rozhodná skutečnost, bude-li v řízení prokázáno použití vybraných peněžních prostředků na úhradu závazků žalobce, resp. k zajištění jeho řádného chodu či nikoliv. Důkazní břemeno k prokázání uvedené sporné skutečnosti tíží v souladu s rozhodovací praxí (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 28 Cdo 3777/2011 z 17. 9. 2012) žalovaného, o následcích nesplnění důkazní povinnosti k uvedené sporné otázce byl v průběhu řízení vícekrát soudem poučen (§ 118a odst. 3 o. s. ř.). Z dokazování dle ust. § 129 o. s. ř. bylo v řízení prokázáno, že z peněžních prostředků vybraných z účtu žalobce v období 9/2015 – 20. 6. 2016 použil žalovaný v jeho prospěch částku 628 410 Kč, pokud jde o prostředky vybrané v období 21. 6. 2016 do 15. 7. 2016, pak částku 52 000 Kč. Výsledky vedeného obsáhlého dokazování dle ust. § 126 o. s. ř. a ust. § 131 o. s. ř. neumožnily pro svoji obecnost a nekonkrétnost učinit závěr o použití dalších hotovostních výběrů žalovaného ve prospěch žalobce. S ohledem na výše uvedené tedy soud prvního stupně shledal část uplatněného nároku na náhradu škody ve výši 9 807 590 Kč a na vydání bezdůvodného obohacení ve výši 1 672 000 Kč za důvodnou a podané žalobě v uvedeném rozsahu vyhověl; v tomto rozsahu žalovaný přes činěná procesní poučení (§ 118a odst. 3 o. s. ř.), použití vybrané hotovosti žalobce za účelem zajištění jeho obchodní a podnikatelské činnosti neprokázal. Nárok žalobce v tomto rozsahu není dále redukován ani vkladem hotovosti na jeho účet žalovaným v době 6/2015 –

6/2015 v celkové částce 860 000 Kč, když důvod vkladu prokázán nebyl. Ve zbývající části uplatněných nároků na náhradu škody 628 410 Kč a na vydání bezdůvodného obohacení 52 000 Kč, pak byla podaná žaloba jako nedůvodná zamítnuta. Výrok o náhradě nákladů řízení odpovídá zásadě částečného úspěchu ve věci (§ 142 odst. 2 o. s. ř.).

7. Žalobce podal včasné odvolání proti vyhovujícím výrokům I a III (a závislému nákladovému výroku V) rozsudku z 13. 6. 2023. Odvolacímu soudu navrhl jeho zrušení v uvedeném rozsahu a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Uplatněny jsou v zásadě veškeré odvolací důvody dle ust. § 205 odst. 2 o. s. ř., soudu prvního stupně jsou však vytčeny zejména vady vedeného řízení, nesprávně zjištěný skutkový stav a z toho plynoucí nesprávné právní posouzení věci. Akcentuje v řízení tvrzenou skutečnou, že veškeré hotovostní výběry z účtu použil žalovaný následně pro zajištění podnikatelské činnosti žalobce. Namítá, že v řízení provedené důkazy dle ust. § 126 o. s. ř. byly soudem prvního stupně hodnoceny tendenčně, v rozporu se zásadou volného hodnocení důkazů dle ust. § 132 o. s. ř. Z výpovědí svědků Miroslava Vraspíra a Michala Mrštného má za prokázané, že na realizovaných stavbách byli v hotovosti vypláceni jak kooperující zahraniční pracovníci tak řemeslníci, a to v objemech až mil. Kč ročně. Prostředky na jimi vyžadované hotovostní úhrady byly vybírány z účtu žalobce. Nesouhlasí rovněž s hodnocením výsledků vedeného dokazování dle ust. § 127 o. s. ř. Nijak z něj totiž neplyne, že by žalovaný panu Bohumilu Volfovi (ve funkci jednatele žalobce od 20. 6. 2016) účetnictví žalobce nepředal či k němu neměl přístup. Účetnictví žalobce bylo přitom řádně vedené (§ 126 o. s. ř. – účetní Diana Vukadinovičová), žalovaný ho jako důkaz k prokázání tvrzených skutečností označil (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 6035/2016 z 29. 3. 2017). Skutečnost, že se uvedený důkaz nepodařilo dohledat a v řízení provést nemůže vést k závěru o neunesení důkazního břemene žalovaným. Veškeré skutečnosti prokazující použití vybraných peněžních prostředků ve prospěch žalobce jsou v něm obsaženy. Použití vybraných peněžních prostředků ve prospěch žalobce (vždy se zaúčtovanými účetními doklady) má v řízení za prokázané z výpovědi účetní žalobce paní Diany Vukadinovičové, která opět nebyla soudem prvního stupně hodnocena v souladu s ust. § 132 o. s. ř. Soud prvního stupně se nijak nevypořádal ani s tvrzením žalovaného o vkladu peněžních prostředků vybraných z účtu žalobce a vrácených následně do jeho pokladny – pak se ovšem na straně žalobce nejedná o škodu - (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 27 Cdo 1318/2017 z 21. 11. 2018) – či s prokázanou skutečností vkladu žalovaného na účet žalobce celkové částky 860 000 Kč v období od 6/2015 do 6/2016, který žalobou uplatněný nárok minimálně snižuje.
8. Žalobce se k podanému odvolání písemně nevyjádřil.
9. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací po provedeném jednání přezkoumal podle § 212 o. s. ř. a § 212a o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2014 napadený rozsudek. Po tomto přezkoumání dospěl k následujícím závěrům a zjištěním:
10. Předně je třeba uvést, že Krajský soud v Praze zjistil skutkový stav úplně a přesně, v rozsahu dostatečném pro učinění správného právního závěru. Závěr o skutkovém stavu věci, zjištěný soudem prvního stupně (na který odvolací soud pro stručnost pouze odkazuje), nedoznal změn ani v řízení odvolacím, a to ani po opakování dokazování znaleckým posudkem (§ 127 o. s. ř.) č. 4/807/2022 z 15. 8. 2022, vypracovaným znalcem z oboru písmoznalectví JUDr. Jarmilou Hanykovou, CSc (č. l. 256 – 273 spisu) a výpisem z účtu žalobce za období 9/2015 – 9/2016, vedeného u ČSOB, a.s. pod č. 245333559/0300.
11. Kromě řádně a dostatečně zjištěného skutkového stavu se s právním posouzením věci soudem prvního stupně již odvolací soud zcela ztotožnit nemůže; uvedená výtku však směřuje pouze k nesprávnému posouzení obrany žalovaného co do částky 860 000 Kč.
12. V případě meritorního posouzení věci lze bezpochyby se soudem prvního stupně souhlasit v tom, že výběry hotovosti z účtu žalobce činěné žalovaným v době od 9/2015 do 20. 6. 2016 (tedy v době výkonu funkce jednatele) je třeba právně posoudit dle ust. § 159 odst. 1 o. z. a ust. § 51 – 53

z. o. k. a výběry pozdější, činěné v době od 21. 6. 2016 do 15. 7. 2016 (žalovaný tak činil jako zástupce žalobce na základě plné moci ze dne 21. 6. 2016), je pak třeba vypořádat dle zásad bezdůvodného obohacení obsažených v ust. § 2991 a násl. o. z.

13. Zákonné znaky odpovědnosti za škodu vzniklou obchodní korporaci jejím jednatelem dle ust. § 159 odst. 1 o. z. a § 51 – 53 z. o. k. tvoří: a) vznik škody na straně žalobce b) jednání statutárního orgánu v rozporu s péčí řádného hospodáře, c) příčinná souvislost mezi porušením uvedené povinnosti a vznikem škody, c) absence okolností vylučujících odpovědnost, když převažující částí teorie i praxe je otázka péče řádného hospodáře podřazována spíše pod oblast porušení smluvní povinnosti (§ 2913 odst. 1 o. z.) nežli zákonné.
14. Procesně odpovědný za tvrzení a prokázání odpovědnostních předpokladů ad a) a ad c) je v řízení žalobce (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 27 Cdo 647/2020). Skutečnost, že bylo jednáno s péčí řádného hospodáře, tedy neexistenci odpovědnostního předpokladu ad b), prokazuje v řízení naopak žalovaný (§ 52 odst. 2 z. o. k.); přenos důkazního břemene dle uvedeného zákonného ustanovení žalovaným navrhován nebyl. K otázce přenosu důkazního břemene v uvedených typových sporech je možné odkázat na recentní závěry rozhodovací praxe (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 440/2013 z 31. 3. 2015).
15. Pokud jde o výběry činěné žalovaným v období od 21. 6. 2016 do 15. 7. 2016, plná moc udělená žalobcem dne 21. 6. 2016 (vypovězená zmocněncem dne 8. 9. 2016) opravňovala žalovaného k zastupování žalobce ve všech úkonech souvisejících s vykonávanou podnikatelskou činností. Peněžní prostředky žalobce vybrané žalovaným z jeho účtu, které tímto způsobem nebyly využity, musí být po zániku zmocnění zmocniteli vráceny (§ 449 odst. 2 o. z.). Právní důvod k dalšímu držení vybrané hotovosti žalobce tedy žalovanému nejpozději ke dni 8. 9. 2016 odpadl. Povinnost žalovaného k vydání vzniklého bezdůvodného obohacení žalobci pak odpovídá ust. § 2991 a násl. o. z.
16. Ještě před posouzením jednotlivých odpovědnostních či quasi odpovědnostních předpokladů odvolací soud uvádí, že se zcela ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně o včasnosti podané žaloby, resp. nedůvodnosti námítky promlčení, vznášené v řízení žalovaným. I při odhlédnutí od detailů obou dílčích skutků, pokud je o počátek běhu tříleté subjektivní promlčecí doby (§ 619 odst. 1 o. z., § 620 odst. 1 o. z., § 621 o. z. a ust. § 629 odst. 1 o. z.) lze uzavřít, že její běh nemůže započít před okamžikem, kdy se o škodě či bezdůvodném obohacení dozvěděla nebo mohla dozvědět osoba oprávněná k uplatnění nároku jménem či za žalobce za podmínky, že se na jejich vzniku zároveň nepodílela. K uvedené problematice je možné zcela odkázat i na závěry soudní praxe (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 3526/2007 z 2. 9. 2009, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 82/2010 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 3688/2011 z 29. 8. 2013). I při odhlédnutí od osob jednatelů žalobce po 20. 6. 2016 (Bohumil Volf a Jiří Flek), lze o počátku běhu subjektivní promlčecí lhůty uvažovat nejdříve od 21. 6. 2016, když žalovaný byl v době od 2. 10. 2014 do 26. 2. 2016 též jediným společníkem žalobce a v případě jediného společníka žalobce od 26. 2. 2016 – SMART BUILD SPRÁVNÍ s.r.o., IČ: 28118278 – byl až do 1. 7. 2016 jeho jediným jednatelem. Žalobu podanou u soudu dne 23. 4. 2019 je tedy v rozsahu celého žalobou uplatněného nároku třeba považovat za včasnou.
17. Škoda (jako kategorie soukromého práva) se chápe jako újma, která nastala (která se projevuje) v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi, a je tedy (nedochází-li k naturální restituci) napravitelná poskytnutím majetkového plnění, především poskytnutím peněz. Skutečnou škodou se rozumí újma spočívající ve zmenšení majetkového stavu poškozeného a reprezentující hodnoty, které je nutno vynaložit, aby došlo k uvedení věci do předešlého stavu. Hradí se i ušlý zisk, jež je v podstatě ušlým majetkovým prospěchem; spočívá v nenastalém zvětšení (rozmnožení) majetku poškozeného, které bylo možno – kdyby nebylo škodné události – důvodně očekávat s ohledem na pravidelný běh věcí (R 55/1977 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

18. Nároky vylíčené podanou žalobou v rozsahu otevřeném pro odvolací přezkum (peněžní prostředky vybrané žalovaným z účtu žalobce č. 245333559/0300 platební kartou či v hotovosti na pobočce) ve výši 9 807 590 Kč, resp. 1 672 000 Kč definici skutečné škody, resp. bezdůvodnému obohacení žalovaného odpovídají, nepodaří-li se prokázat jejich využití ve prospěch žalobce. Je možné v této souvislosti odkázat i na závěry rozhodovací praxe (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 27 Cdo 1318/2017 z 21. 11. 2018).
19. Jednání s péčí řádného hospodáře představuje střední standard péče bez ohledu na zvláštní vlastnosti a schopnosti konkrétní osoby. Postup s péčí řádného hospodáře u odpovědné osoby nepředpokládá, aby byl vybaven všemi odbornými znalostmi, které souvisejí s funkcí ve statutárním orgánu, ale k jeho odpovědnosti postačí základní znalosti umožňující rozeznat hrozící škodu a zabránit jejímu způsobení na spravovaném majetku. Péče řádného hospodáře navíc zahrnuje i povinnost odpovědné osoby rozpoznat, že je nutná odborná pomoc speciálně kvalifikovaného subjektu a zajistit takovou pomoc. Odpovědnost statutárního orgánu dle ust. § 159 odst. 1 o. z. ve spojení s ust. § 51 – 53 z. o. k. přitom zahrnuje pouze odpovědnost za řádný výkon funkce, nikoliv též za výsledek činnosti. I zde lze odkázat na již zcela ustálené závěry rozhodovací praxe (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 2869/2011 z 29. 8. 2013 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 3860/2015 z 26. 10. 2015).
20. Důkazní břemeno ohledně určitých skutečností leží na tom účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivější právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR z 29. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdo 257/97, uveřejněné v časopise Právní rozhledy č. 7/1998, rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR z 29. 1. 2008, sp. zn. 26 Cdo 841/2006 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR z 8. 8. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2675/2006). V posuzovaném případě je tedy žalovaný procesně výlučně odpovědným účastníkem za učinění tvrzení i navržení důkazů k prokázání to, že (a jak) byly jím vybrané peněžní prostředky využity ve prospěch žalobce. Otázka využití takto vybraných peněžních prostředků je totiž otázkou jednání s péčí řádného hospodáře, ohledně které nese v případě sporu důkazní břemeno žalovaný. Z obsáhlé a dnes již zcela ustálené rozhodovací praxe k uvedené problematice lze uvést např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 6035/2016 z 29. 3. 2017 a v něm citovaná rozhodnutí nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 27 Cdo 4163/2017 z 4. 9. 2018 a v něm citovaná rozhodnutí.
21. Se závěrem soudu prvního stupně, že přes formální procesní poučení dle ust. § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř., které se žalovanému opakovaně dostalo na jednáních soudu prvního stupně dne 27. 4. 2021, 16. 7. 2021 a 22. 11. 2022 označenými důkazy neprokázal, že by hotovost vybranou z účtu žalobce v prokázané výši 11 479 590 Kč využil ve prospěch žalobce, resp. k úhradě jeho závazků, se odvolací soud zcela ztotožňuje.
22. Označil-li žalovaný za důkaz k prokázání tvrzené skutečnosti (§ 120 odst. 1 o. s. ř.) účetnictví žalobce, odvolací soud uvádí, že přes jím tvrzené kompletní předání novému jednateři žalobce p. Bohumilu Volfovi (předávací protokol z 30. 6. 2016) předložil žalovaný soudu zároveň celou řadu příjmových pokladních dokladů a vystavených faktur, které byly soudem prvního stupně dle ust. § 129 o. s. ř. provedeny (výčet na str. 6 – 7 odůvodnění rozsudku) a obrana žalovaného pak byla na jejich základě co do částky 680 410 Kč shledána důvodnou. Pravost listiny z 30. 6. 2016 však byla v řízení bezpečně vyvrácena provedeným dokazováním dle ust. § 127 o. s. ř. (zjevné falsum podpisu Bohumila Volfa, zemřelého dne 9. 1. 2021) a ani z dokazování dle ust. § 126 o. s. ř. (stávající jednatel žalobce Jirí Flek) neplyne, že by se účetnictví, jehož vedení žalovaný v rozhodné době jako odpovědná osoba zajišťoval (§ 196 z. o. k.), měl žalobce k dispozici. Žalobce absencí držby účetnictví z rozhodného období ostatně tvrdí již v podané žalobě. Za situace, kdy žalovaný účetnictví žalobce z rozhodného období soudu nepředložil a v řízení nebylo prokázáno, že toto by bylo v držbě žalobce, resp. jeho pozdějších jednatelů Bohumila Volfa, Jirího Fleka či jiných osob a nebylo tak možné soudem prvního stupně zajistit jeho vydání postupem dle ust. § 129 odst. 2 o. s. ř. (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 32 Cdo 1991/2018

z 20. 8. 2019) je možné uzavřít, že označený důkaz účetnictvím žalobce je z důvodu objektivní nemožnosti jeho provedení, pro prokázání obrany žalovaného zjevně nezpůsobilý.

23. V podání z 7. 9. 2021 žalovaný dále označil smluvní kooperanty žalobce stavebních a zakázkových akcích výše označených ad 1) – ad 7). Do spisu jím byly zároveň založeny návrhy smluv či jiných právních jednání prokazujících vzájemnou obchodní spolupráci. Z odpovědí označených subjektů k výzvě soudu (§ 128 o. s. ř.) – oblast stavebních subdodávek či nákupu materiálu – však pro rozhodné období plyne, že spolupráce se žalobcem neprobíhala ze strany těchto osob buď vůbec nebo jen v nepatrném rozsahu a pokud ve větším (Stavby Strobach s.r.o. – stavební práce mateřská školka nebo EUROVIA Kamenolomy, a.s. – nákup kameniva), pak úhradu dodaného zboží či služeb prováděl žalobce bezhotovostně k vystaveným fakturám.
24. Konečně je možné souhlasit i s hodnocením provedeného obsáhlého dokazování soudem prvního stupně dle ust. § 126 o. s. ř. a § 131 o. s. ř. Z výpovědi Diany Vukadinovičové – účetní žalobce v rozhodném období lze sice považovat za prokázané, že účetnictví žalobce bylo vedeno pečlivě a že zejména nákup materiálu byl realizován v hotovosti ve větších částkách proti příjmovým dokladům a z výpovědi svědků Miroslava Vraspíra a Michala Mrštného zase skutečnost, že zejména výplata zahraničních pracovníků a osob samostatně výdělečně činných na realizovaných zakázkách probíhala v rádech set tisíc korun běžně v hotovosti, nicméně s obsahu učiněných výpovědí (generálně popisujících pouze zavedenou praxi) nelze pro jejich povšechnost a obecnost učinit ani pravděpodobnostní závěr o tom, jaká část z vybraných peněžních prostředků byla žalovaným použita ve prospěch žalobce k úhradě jeho závazků v těchto případech.
25. Výše uvedená důkazní nouze žalovaného tedy způsobila, že zákonná domněnka (§ 52 odst. 2 z. o. k. a § 133 o. s. ř.) porušení péče řádného hospodáře žalovaným nebyla ve vedeném řízení vyvrácena.
26. S ohledem na prokázaná dispoziční práva žalovaného k účtu žalobce č. 245333559/0300 vedeného u ČSOB, a.s., resp. k platební kartě umožňující výběr z něj – a to pro celé období od 9/2015 do 15. 7. 2016 - je možné mezi škodou vzniklou žalobci ve výši 9 807 590 Kč, resp. bezdůvodným obohacením na straně žalovaného ve výši 1 672 000 Kč a jednáním žalovaného v rozporu s péčí řádného hospodáře, shledat i potřebnou příčinnou souvislost. Hotovostní výběry z účtu žalobce činně žalovaným a neprokázání využití vybraných peněžních prostředků v jeho prospěch, představují totiž jedinou příčinu vzniklé škody, resp. bezdůvodného obohacení.
27. Rozdílný právní názor odvolacího soudu oproti soudu prvního stupně lze shledat pouze při posouzení obrany žalovaného co do částky 860 000 Kč, kterou vrchní soud považuje za důvodnou. Je představována sumou peněžních prostředků prokazatelně vložených žalovaným na účet žalobce v období 5/2015 – 6/2016. Není-li znám (žalovaným vyjádřen) důvod vkladu a zároveň není žalobcem tvrzena ani jiná existující pohledávka za žalovaným, na kterou měla být platba určena, bude provedeno ex lege (§ 1933 o. z.) zúčtování, resp. přiřazení placené sumy k upomenutému a posléze uplatněnému nároku žalobce na náhradu škody, vzniklému nejstaršími výběry z jeho účtu. Nárok žalobce na náhradu škody v tomto rozsahu tedy zanikl ještě před podáním žaloby splněním žalovaného (§ 1908 o. z.).
28. Ve světle všech výše uvedených skutečností tedy odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně v části napadaného výroku I, ukládající žalovanému zaplatit žalobci v obecné lhůtě částku 8 947 590 Kč a v napadeném výroku III, jako věcně správný potvrdil (§ 219 o. s. ř.). Ve zbývající části napadaného výroku I, ukládající zaplacení částky 860 000 Kč změnil rozsudek krajského soudu z 13. 6. 2023 tak, že podanou žalobu jako nedůvodnou v uvedeném rozsahu zamítl (§ 220 o. s. ř.).
29. Změnové rozhodnutí způsobuje nutnost nového posouzení nákladů řízení před soudem prvního stupně (§ 224 odst. 2 o. s. ř.). V dosavadním průběhu řízení vznikly žalobci účelně vynaložené náklady ve výši 2 126 199 Kč. V podrobnostech odkazuje odvolací soud na výpočet výše nákladů

žalobce obsažený pod body č. 47 a 48 rozsudku, který považuje za správný a přesný. O náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně rozhodl odvolací soud podle zásady částečného úspěchu ve věci (§ 142 odst. 2 o. s. ř.), přičemž pro aplikaci uvedené zásady je rozhodující stav řízení v době jeho skončení. Meritorně byla v řízení před soudem prvního stupně projednána částka 12 160 000 Kč. Úspěch žalobce v částce 10 619 590 Kč je vyvážen jeho neúspěchem v částce 1 540 410 Kč. Dle uvedených zásad tedy žalobci přísluší náhrada 74,7 % doložených nákladů – tedy částka 1 588 271 Kč - kterou je žalovaný povinen žalobci uhradit v obecné pariční lhůtě na účet jeho advokáta (§ 149 odst. 1 o. s. ř.).

30. Podle zásady částečného úspěchu ve věci (§ 142 odst. 2 o. s. ř.) bylo rozhodnuto i o náhradě nákladů odvolacího řízení. Jeho předmětem byla částka 11 479 590 Kč. Úspěch žalobce v částce 10 619 590 Kč je vyvážen jeho neúspěchem v částce 860 000 Kč; žalobci tedy náleží náhrada 85 % účelně vynaložených nákladů. Ty přitom v jeho případě sestávají z nákladů na zastupování advokátem ve výši 59 532 Kč (§ 7 bod 7 a § 11 odst. 1 vyhl. č. 177/1996 Sb. za jeden hlavní úkon právní služby po 48 900 Kč + 1 x režijní paušál po 300 Kč dle ust. § 13 odst. 3 cit vyhl. + 21 % DPH z uvedených částek ve výši 10 332 Kč). K náhradě zde tedy žalovanému zbývá na účet zástupce žalobce (§ 149 odst. 1 o. s. ř.) částka 50 602 Kč.
31. Povinnost žalovaného k náhradě nákladů řízení žalobce před soudy obou stupňů tedy představuje částku celkem 1 638 873 Kč. Žádné ospravedlnitelné důvody k mimořádné aplikaci ust. § 150 o. s. ř. přitom odvolacím soudem nebyly v posuzovaném případě shledány.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí nelze podat odvolání.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, při splnění podmínek uvedených v ustanovení § 236 – 239 o. s. ř., ve znění účinném od 30. 9. 2017, Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím Krajského soudu v Praze.

Praha 30. ledna 2024

JUDr. Michal Krenk, Ph.D. v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Iveta Beranová.

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 12. 2. 2024 a vykonatelnosti ve výroku III dne 16. 2. 2024. Připojení doložky JEŽKOVÁ Jana dne 14. 3. 2024.